

I greve Draculas fotspår Del 2

Brasov

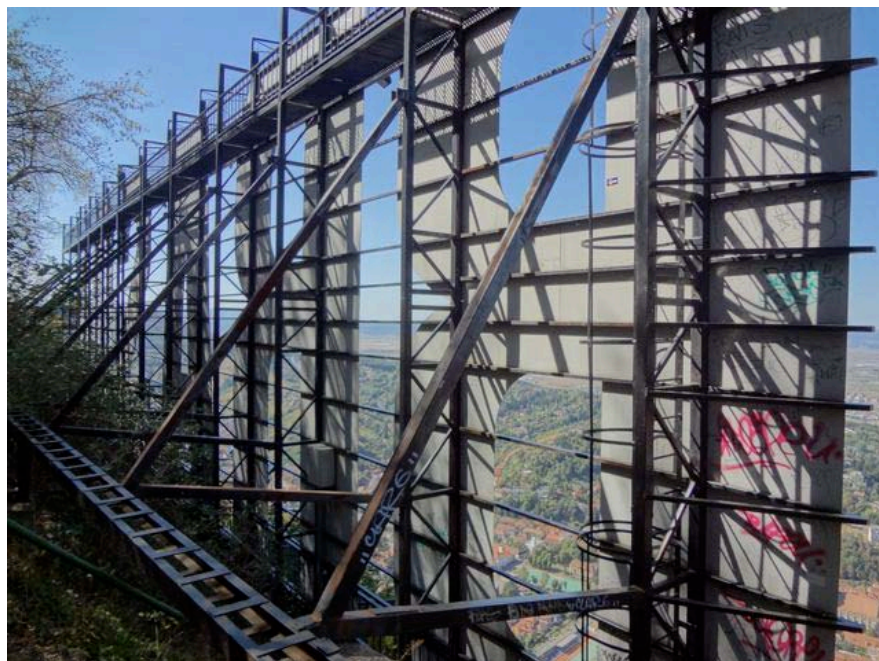
Efter några timmars tågresor från Sighisoara, Vlad Draculas födelsestad, kommer man fram till Brasov där man kan ta bussen till Brans slott, 30 km sydväst om Brasov. Att slottet marknadsförs som Draculas slott och som dessutom genom flera filmer blivit känt för sin mystiska dragningskraft drar mängder av turister till Brasov.

Brasov är en välbevarad medeltidsstad som blivit en av Rumäniens många turistattraktioner. Den omges av höga berg och stadskärnan är centrerad kring ett stort torg. På det 900 meter höga Tampaberget intill lyser stans namn upp, som får tankarna att fara till Hollywood vilket kanske också är meningen. Det tar en timme att promenera ända upp, men med linbanan tar det bara någon minut. Efter en kort promenad till utsiktsplatsen öppnar sig ett hisnande panorama över staden och dess nejd.

Germanska hantverkare, sachsare som på 1200-talet emigrerade till Transsylvanien fick fullt upp att försvara sig både mot mongoliska och turkiska erövrare från Asien. Därför byggdes det en försvarsmur kring Brasov som beroende på de som gjorde anspråk på staden, fick heta Corona, Barasu, Brasu, Braso eller Kronstadt. (Staden har till och med hetat Orasul Stalin, *Stalins stad* 1950–60.) En del av muren byggdes bitvis 12 meter hög och två meter tjock med sju bastioner. Idag finns bara få bastioner kvar. Vartefter staden växte på 1800-talet rev man ned det mesta av muren.

När den illa beryktade valakiska grannfursten Vlad Tepes (Dracula) attackerade Brasov 1458–60 förstördes citadellet och över 40 köpmän spetsades på stölar på toppen av berget. Idag står Brasov-skylden på berget i äkta Hollywoodimage. Kvällstid lyser de vita bokstävorna med hjälp av spotlights.

Under det sachsiska styret mellan 1300- och 1700-talet tilläts inte rumänerna att inneha någon egendom innanför citadellet och därför bosatte de sig i närheten i sydvästra distriktet Schei. De fick vid bestämda tidpunkter komma innanför muren för att sälja sina produkter

mot att betala en avgift vid stadsporten. Transsylvaniens majoritetsbefolkning bestod nämligen av tyskar och ungrare som bodde i städerna (Siebenbürgen), rumänerna betraktades mera som landbor. Men rumänerna spelade ändå en viktig roll i Brasov då de talade rumänska och kunde handla med grannfurstendömena Moldavien och Valakiet. De agerade som mellanhänder för tysktalande handelsmän och kunde föra deras talan och då även sin egen.

Varje vår samlas ett tusental rumäner för att tåga i en traditionell procession "Junii Brasovului" genom stadens gator till Salomos Stenar (Pietrele lui Solomon) utanför Brasov. Där dukas det för picknick och det blir allsång, bland annat för att fira tidpunkten när rumänerna i Schei tilläts bo och röra sig fritt i Brasov. Festen som sådan sägs ha sitt ursprung i förkristen tid och har flera grupperingar för olika åminnelser.

Den idag bäst bevarade bastionen, Kraftbastionen som byggdes och underhölls av stadens sadelmakarkår på 1400-talet, är helt nyrenoverad. Även den gamla stadsmuren med ursprungligen åtta torn är restaurerad med hjälp av UNESCOs bidrag. Själva kanalsystemet grävdes på 1500-talet för att skydda staden mot vattenmassor från den intilliggande branta kullen. Efter översvämningar 1809 som gick hårt åt fästningen stärktes försvarsmuren med extra stödjande sidovalv.

Stans största byggnadsverk Svarta kyrkan fick sitt namn efter en sotig brand 1689, innan dess hette den Heliga Marias kyrka. Kyrkan började byggas 1495, som då ersatte en äldre kyrka av trä från 1292. Tack vare den lokala befolkningens kontakter med Moldavien och Valakiet blev det möjligt att överhuvudtaget bygga denna enorma stenkyrka. Många rumänska prinsar, ”voievodali”, skänkte gåvor för att färdigställa byggnaden 1583. Därför kallades kyrkan under vissa perioder för Brasovs vojvodkyrka (furstekyrka).

På 1700-talet gjordes kompletterande arbeten av kyrkan som då fick drag av gotik- och renässansstil men även detaljer från barocken. Rysslands kejsarinna Elizabeth finansierade tornets översta del. Tornbyggnaden inrymmer sedan 1651 ett hemligt kapell.

cărturești är ett välkomnande bibliotek där man också kan dricka te och lyssna på musik och umgås. De översta tre fönstren är heltäckta av bokryggar. (*Carte* betyder bok, *carturar* beläst man, äv. svunna tider, *-ești* är en platsändelse.)

Det är vanligt i rumänska städer att trottoarerna skyddas av järnstolpar för att hindra bilar att blockera gatan för fotgängare. På bredare gator står stolparna mitt på trottoaren och även kortare räckan på rännstenskanten. Som gående känner man sig trygg och säker från den växande bilismen.

Den gamla medeltida stadskärnans slingrande gränder har här fått en nutidstypisk dräkt av graffiti.

För första gången i Rumänien får Brasov äran att tända den olympiska elden den 3 februari 2013 för European Youth Olympic Festival, EYOF, som hålls vart annat år av unga idrottare från 48 medlemsländer.

Enligt legenden stal Prometheus elden från Zeus och gav den till folket. Man kan säga att för 2700 år sen föddes den olympiska traditionen som från början symboliserade de grekiska hjältarnas död och återfödelse.

Bran, Draculas mystiska slott och drottning Marie av Rumäniens residens

Uppe på en klipphöjd på det bergiga landskapet tornar rakt upp mot himlen ett fantasieggande fyrtornigt slott, ”Draculaslottet”, skickligt anpassat till en smal och otillgänglig bergspik. Som vanligt var på medeltiden byggde man fästningar mot fientliga grannfurstar som ville vidga sina domäner, men framför allt mot de mongoliska erövrarnas attacker som på 1200-talet förstörde den ursprungliga fästningen av trä. Sachsarna från Brasov ersatte fästningen med sten i stället, som under följande århundrade användes i försvaret mot ottomanernas attacker. Senare användes slottet som tullstation för handelsvägen som gick genom bergspasset mellan Transsylvanien och Valakiet. Slottet hette passande Bran som betyder ”grind”, en väktare över passagen nedanför.

Det har inte nämnts i dåtida dokument att Vlad Tepes (Dracula) som var Valakiets härskare 1448–1476, skulle ha haft någon anknytning till fästningen. Däremot lär han 1459 ha passerat området med sin trupp mot Brasov för att plundra staden efter tvister mellan valakiska härskare och Brasovs köpmän.

Brans slott ägdes av sachsarna men övertogs av staden Brasov 1533 på grund av obetalda skulder. Därefter gjordes många omfattande renoveringar av slottet som då fick en militär roll fram till mitten av 1800-talet.

1920 blev slottet ett kungligt residens för Rumäniens kungahus då drottning Marie tillsammans med sin make kung Ferdinand I flyttade in. Det var drottning Maries förtjänst att Versaillesfördraget 1919 gav Transsylvanien till Rumänien, vilket innan första världskriget hörde till Österrike-Ungern. Hon var drivande till att ansluta Rumänien i kriget på de allierades sida och anmälde sig dessutom som frivillig att vårda krigsskadade och sjuka. Hon hade börjat prisa som ”soldatdrottning”. Efter kriget deltog drottningen i fredskonferensen i Versailles där hon mottog beröm för sina karismatiska tal. Och för att belöna kungaparet för dess politiska framgångar donerade Brasovs borgmästare Brans slott till kungaparets ägo, som en gåva från folket, som han fått äran att förmedla.

Marie var sondotter till drottning Victoria av Storbritannien och dotterdotter till tsar Alexander II. Hon var 17 år när hon gifte sig med prins Ferdinand 1893 vilket arrangerades av hennes mor. Marie var vacker, bildad och folkligt omtyckt men hon tyckte illa om sin tio år äldre gemål. Det blev känt att hon kom att ha flera kärleksförhållanden utanför och rykten spred sig också att inte alla hennes sex barn skulle vara Ferdinands, men den hemligheten tog hon med sig i graven.

1914 ärvde Ferdinand kronan efter sin far Carol I av Rumänien, men på grund av första världskriget kröntes paret först 1922 till kung och drottning.

Inredningen är nästan asketiskt skön för att vara ett kungligt residens. Man ser drottningens egen personliga smak präglade alla utrymmen med rikt snidade möbler från olika tidsepoker, mest från tysk renässans, och handknutna mattor med rött inslag. Drottningens favoritfärg var röd och hon gick ofta klädd i broderad vit överdel med röd klänning. Alla rum hade eldstad eller kakelugn. Hon hade låtit installera telefon, elektricitet och rörledningar med kallt och varmt vatten med avlopp, även en hiss från parken nedanför upp till slottet.

Hit drog hon sig undan emellanåt när statsangelägenheterna så tillät det. Hon hade lagt ned sin själ i att inreda slottet. Hon hade även inrett rummen för kungen och deras sex barn så att de kunde komma på besök. Ännu idag känns rummen levande som om hon bara var ute i trädgården för att välja passande blommor till alla rum. Hon älskade och vördade sitt slott så mycket att hon lär ha sagt: "Jag bjuder hit bara de människor jag tycker om."

I musikrummet finns drottning Marias boksamling med varierande titlar så som Enchanted Sand (D.J.Hall), Le Nouvel Opera de Paris (Charles Garnier), Vanessa (Hugh Walpole). Boken som särskilt sticker ut är Arabia Deserta av C.M. Doughty, en bok som T.E. Lawrence studerade i tio år och kallade för "a bible of its kind".

Drottning Marias intresse för orienten ser man också på hennes sommarresidens i Balchik vid Svarta havet (idag i Bulgarien) som hon lät bygga med ett torn som liknar en turkisk minaret. Huset omgavs med stora trädgårdsanläggningar där hon sägs ha promenerat tillsammans med sin turkiske 20-årige älskare.

Efter kung Ferdinands död 1927 började Marie skriva sina memoarer "The Story of My Life". Självdog hon 1938 och i sitt testamente till sitt land och folket, som hon älskade, önskade hon att hennes hjärta skulle begravas separat i Balchik, i dess kapell "Stella Marie". Två år senare flyttades hjärtat till Bran slottets kapell, men idag bevaras det i Nationalhistoriska muséet i huvudstaden Bukarest. Medborgarna i Bran har dock begärt att få tillbaka hjärtat.

Även om inte Brans slott varken varit säte för furst Vlad III Dracula eller Stokers demoniserade romanfigur greve Dracula, så får slottet leva med en levandegjord fiktiv historia för alla vampyrfans. Slottet inbjuder mycket till fantasin med sitt läge i vildmarken där björnar

traskar i skogen och vargarna jagar med lysande ögon efter villebråd och ylar om natten medan eolharpan viner i de otaliga vråna i slottets torn och vrån innanför.

Slottet drar årligen över 400 000 besökare som får gå upp och ned på slottets alla trappor på fyra plan. I ett av tornen finns en hemlig smal gång med 33 trappsteg som leder till en balkong på med vid utsikt mot alla väderstreck. Nedanför i trädgården finns ett etnologiskt museum som hjälper besökaren att föreställa sig hur allt kunde se ut genom århundraden tillbaka.

Slottet som sedan ägdes av drottning Marias dotter Ileana konfiskerades av staten 1948. Efter kommunismen fall 2005 utfärdades en lag om återlämnande av olagligt beslagtagna egendomar till sina forna ägare. Den Habsburgska familjen ville sälja slottet till Brans kommun när det blev för dyrt för dem själva att underhålla byggnaden. Slottets pris ansågs för högt och för att hindra att försäljningen skulle leda till att hotellkedjor kom över slottet, gjordes en gemensam sak att göra slottet till ett privat museum 2009 och på så sätt skydda regionens ekonomiska bas.

Familjen lät sig hälsa: "Livets gång kan inte vändas tillbaka och återlämnandet för med sig sina ekonomiska uppoffringar ... Vi skulle vilja att Brans slott förblev en symbol för allt hedervärt och gott i Rumänien."

"This, my castle, is the house where the four winds meet. But its walls are four feet thick."

– Drottning Marie

(Detta, mitt slott, är ett hus där fyra vindar möts. Men dess väggar är fyra fot tjocka.)

Video: Marja Jacobson: <http://www.youtube.com/watch?v=FFGa9nYbBug>